

Olga Tytko

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Kierunki rozwoju zawodowego absolwentów socjologii oraz szanse socjologów na rynku pracy — studium badawcze

Abstract: The following article presents the author's own research along with other studies and analyses concerning the fates of sociology graduates and their opportunities in the labor market. It also addresses their perception in the labor market in Poland. Moreover, the author outlines model professional roles for graduates in sociology and social work.

Key words: sociology, labor market, fates of graduates, education, employment

Streszczenie: Zasadniczą część niniejszego artykułu stanowi opis badań własnych autorki, jak również innych badań i analiz, dotyczących losów oraz szans zawodowych socjologów na rynku pracy, a także tego, jak są oni postrzegani na polskim rynku pracy. W artykule znalazły się też skrócone opisy przykładowych ról zawodowych, które mogą stać się udziałem absolwentów takich kierunków, jak socjologia i praca socjalna.

Słowa kluczowe: socjologia, rynek pracy, losy absolwentów, wykształcenie, zatrudnienie

Wprowadzenie

Celem artykułu jest zaprezentowanie przykładowych dróg zawodowych, będących udziałem absolwentów studiów socjologicznych wybranych specjalności z różnych uczelni w Polsce. Dane z badań autorskich przeprowadzonych za pomocą ankiety internetowej zestawione zostały z analizami Biura Karier Uniwersytetu Śląskiego. Odwołując się do opinii i losów absolwentów studiów licencjackich oraz

magisterskich, postaram się przedstawić możliwości pracy, jakie daje ukończenie studiów socjologicznych.

Tego typu analizy mogą mieć teoretyczne podstawy w różnych opracowaniach doświadczeń zawodowych studentów oraz ich potrzeb i aktywności w czasie studiów. Wymienić można przykładowo publikację *Studenci we wspólnocie akademickiej*, wydaną w 2007 roku pod redakcją Danuty Skulicz z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Brakuje w niej jednak właśnie opisu doświadczeń zawodowych studentów i ich opinii o jakości przygotowania do funkcjonowania na rynku pracy, pomocnych dla abiturientów. Socjologowie akademicy publikują cenne opracowania poświęcone opisowi programów kształcenia studentów, jednak wymogi Krajowych Ram Kwalifikacji oraz procedury akredytacyjne ulegają częstym zmianom i nie są samoistnym gwarantem powiązania umiejętności absolwentów z potrzebami pracodawców. O takim stanie rzeczy przekonuje nas lektura książki z 2003 roku *Socjologia w szkołach wyższych w Polsce. Kształcenie i nauczanie socjologii w Polsce po 1989 roku* pod redakcją Krystyny Szafraniec i Włodzimierza Wesołowskiego. Prace prezentujące bogactwo programów nauczania i sposoby instytucjonalnego akredytowania kierunków i specjalności nie zapewnią studentom wiedzy o tym, jak ich kwalifikacje będą postrzegane na rynku pracy. Wiedza o treściach kształcenia może pozwolić na podejmowanie decyzji o studiach, pozwala zastanowić się, czy socjologia będzie dla nich odpowiednim wyborem — a jeśli tak, to jaką specjalność wybrać. Kandydaci na socjologów lub absolwenci wybierający kolejne specjalizacje po uzyskaniu dyplomu licencjata swoje decyzje, czy kontynuować naukę na tym samym kierunku i tej samej specjalności na studiach magisterskich, powinni opierać również na wiedzy o losach ich absolwentów. Niniejsza analiza jest adresowana właśnie do nich. Ale ta i podobne publikacje powinny też zainteresować nauczycieli, dla których może to być materiał ułatwiający doradztwo podopiecznym zainteresowanym studiami z nauk społecznych. Adresatem przedstawionych rozważań mogą być także osoby zajmujące się przygotowywaniem programów dydaktycznych dla studiów socjologicznych, ponieważ pozwoli to lepiej dostosować programy do realnych potrzeb zarówno absolwentów, jak i pracodawców. Oczywiście dobrze znany jest postulat, aby ta grupa była w kontakcie z przedstawicielami rynku pracy. W ostatnim czasie mają to zapewnić m.in. powoływane przy instytutach i radach wydziałów konsultacyjne rady programowo-biznesowe z udziałem pracodawców. Jednak to analiza opinii i losów absolwentów pozwala najlepiej dostosowywać programy nauczania do realnych potrzeb studentów — stających się często pracownikami już w czasie studiów. Podobnie cenne są badania opinii pracodawców o ich doświadczeniach z socjologami pracującymi na różnych stanowiskach i w różnych formach zatrudnienia, często poza swoim kierunkowym wykształceniem.

Założenia prezentowanych badań własnych

Badania własne przeprowadzone na potrzeby niniejszej publikacji są datowane na czas luty—kwiecień 2016 roku. Zostały przeprowadzone za pomocą ankiet internetowych. Ankiety te rozpowszechniane były na prywatnych profilach autorki na takich portalach, jak Facebook, GoldenLine, LinkedIn, a także na portalach i forach internetowych o tematyce związanej z socjologią. Rozpowszechnienie ankiet za pomocą Internetu umożliwia przeprowadzenie ich na szerokiej grupie respondentów, dzięki czemu w ankiecie wzięło udział aż 329 osób. Wśród respondentów omawianych badań aż 204 osoby stanowiły kobiety. Znaczna większość, bo 74,8% (246 osób), legitymowała się tytułem magistra. Wyniki badań własnych pokazują, że dla części respondentów socjologia nie była jedynym ukończonym kierunkiem studiów. Niemal 1/3 ankietowanych (99 osób) zadeklarowała, że są absolwentami więcej niż jednego kierunku — kolejnych studiów licencjackich czy magisterskich lub innych studiów podyplomowych. Najczęściej kolejne kierunki studiów absolwentów socjologii wiążą się z dziedzinami humanistycznymi (jak psychologia). Jednak wyniki obu badań wskazują, że socjologów możemy znaleźć również wśród studentów na kierunkach kształcących w takich zawodach, jak informatyk czy architekt. Najlichnieszą grupę wśród absolwentów stanowili ludzie młodzi — aż 266 osób z badanej grupy kończyło studia w okresie między 2007 a 2015 rokiem (Tytko, 2016).

Najczęściej wymienianymi kierunkami i specjalnościami były: socjologia ogólna, socjologia reklamy i komunikacja społeczna, praca socjalna. Dość często wybieraną specjalnością było zarządzanie zasobami ludzkimi, nazywane też socjologią zasobów ludzkich (Tytko, 2016). Jak zatem widać, osoby, które wybierały studia socjologiczne, starały się dokonywać takich wyborów, które umożliwiają zdobycie jak najbardziej konkretnego zawodu.

Osoby biorące udział w badaniu wykonywały zawody, które można przyporządkować do jednej z trzech grup: ściśle związane z ukończonymi studiami, częściowo związane z ukończonymi studiami i zupełnie niezwiązane z ukończonymi studiami. Osoby, które wedle ankiet zaliczały się do pierwszej z wymienionych kategorii, zajmowały takie stanowiska, jak koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, pracownicy socjalni, pracownicy sądów rodzinnych, kierownicy i członkowie zespołów PR, ale spora była też grupa osób, które zdecydowały się na karierę akademicką. Osoby, które zadeklarowały, że wykonywana przez nie praca jest częściowo powiązana z ukończonymi studiami, na pytanie o to, jakie zawody wykonują, odpowiadały między innymi, że są rekruterami (ogromna większość), a następnie wymieniane były takie zawody, jak dziennikarz, manager. Do ostatniej kategorii można zaliczyć osoby, które pomimo ukończonych studiów socjologicznych wykonywały takie zawody, jak informatyk czy szerzej pracownik działu IT, ale również sekretarka, księgowa, magazynier, architekt. W tym miejscu warto poczynić dwie uwagi. Po pierwsze, w przypadku doktorantów i nauczycieli akademickich (mowa tu zwłaszcza o doktorantach Uniwersytetu

Śląskiego, który nie zabrania doktorantom pracy zawodowej, oraz o nauczycielach akademickich kontraktowych) możliwe, a nawet częste jest wykonywanie innych jeszcze zawodów i omawiane badania również to wykazały. Doktoranci i nauczyciele akademicy poza tym, że pracowali na uczelniach, byli też właśnie informatykami, coachami, rekruterami. Po drugie — co oczywiste — przynajmniej część osób, które pomimo ukończonych studiów socjologicznych wykonują inne zawody (jak informatyk czy księgowy), ukończyła poza studiami socjologicznymi inne studia lub kursy, pozwalające na nabycie kompetencji, które umożliwiają wykonywanie pracy niezwiązanej z socjologią. Łącznie na wspomnianą ogólną liczbę 329 respondentów 38 osób określiło swój zawód jako nauczyciel akademicki lub doktorant, 59 ankietowanych stwierdziło, że wykonywany przez nich obecnie zawód jest ściśle związany z ukończonymi studiami socjologicznymi, aż 143 osoby stwierdziły, że ich praca jest częściowo związana z ukończonymi studiami socjologicznymi, a 60 osób nie widziało związku swojego zawodu z posiadaniem wykształceniem socjologicznym. Pewna liczba badanych okazała się osobami bezrobotnymi — dokładnie grupa 29 osób — wśród których określenie związku zawodu z wykształceniem nie było możliwe. Ciekawy może być fakt, że 197 na 329 respondentów, czyli zaledwie nieco ponad połowa, wybierając socjologię wiązała z tym kierunkiem studiów swoją przyszłość.

Wyniki badań, a także wcześniejsze publikacje przygotowane w różnych rejonach kraju wskazują, że pomimo obiegowej opinii na temat problemów absolwentów kierunków humanistycznych na rynku pracy socjologia cieszy się nadal dużym zainteresowaniem wśród kandydatów na studia.

Wyniki badań Akademickiego Biura Karier Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Pierwszy raport z przeprowadzonych przez Biuro Karier badań „Kariera absolwentów” został opracowany w roku akademickim 2007/2008. Brało w nim wówczas udział 916 osób, z czego 72,3% stanowiły kobiety, a zaledwie 27,7% mężczyźni. Respondentami były osoby, które rok wcześniej ukończyły studia. Największą grupę stanowiły osoby w wieku 25—29 lat. Badania przeprowadzane były wśród absolwentów mieszkających zarówno w Polsce (w ogromnej większości, bo aż 98%), jak i za granicą (2% respondentów). Dominującą grupę badanych pozostających w Polsce stanowili respondenci mieszkający wciąż na Śląsku (87,9%), pozostałe osoby były mieszkańcami województw małopolskiego (4,7%) i mazowieckiego (1,6%). W omawianym badaniu uczestniczyli absolwenci wszystkich wydziałów, z Wydziału Nauk Społecznych wywodziło się 20,9% ankietowanych, a 8,9% wszystkich badanych stanowili absolwenci socjologii. Wśród respondentów zajmujących stanowiska kierownicze największą grupę stanowili właśnie absolwenci Wydziału Nauk Społecznych. Jak wynika z cytowanych badań, socjologowie

najczęściej znajdowali zatrudnienie w administracji publicznej (14 z 62 osób), marketingu i sprzedaży (5 osób), bankowości i finansach (4 osoby).

W roku akademickim 2009/2010 socjologię ogólną na Uniwersytecie Śląskim ukończyły 633 osoby, co stanowiło 7,2% wszystkich absolwentów Uczelni w omawianym roku (Biuro Karier Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, 2012). W tej edycji badań nie uwzględniono rozdzielania płci respondentów ani informacji dotyczących ich aktualnego miejsca zamieszkania czy chociażby tego, czy przebywają w Polsce, czy w innym kraju.

Jak wynika z danych opublikowanych przez Biuro Karier Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, stopień wykorzystania umiejętności i wiedzy zdobytej przez absolwentów socjologii na studiach jest zależny między innymi od tego, jaką specjalność ukończyli. Z przedstawionych danych o absolwentach socjologii ogólnej z roku poprzedzającego badanie wynika, że nikt z tych badanych nie pracował na stanowisku, które byłoby całkowicie zgodne z ukończonymi studiami. Wśród absolwentów innych socjologicznych specjalności są nieliczne osoby pracujące w zawodach zgodnych z wykształceniem zdobytym na Uczelni. W omawianych badaniach kariery zawodowej absolwentów socjologii na pytanie o zgodność pracy z kierunkiem studiów 44,5% ankietowanych udzieliło odpowiedzi, że ich praca była związana z ukończonym kierunkiem studiów; 30,2% — że ich praca jest częściowo związana z ukończonymi studiami, a 25,3% takiego związku nie widziało (Biuro Karier Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, 2010). W grupie absolwentów pracy socjalnej 16,7% pytanych osób określiło, że ich praca jest ściśle związana z ukończonymi studiami, i dokładnie taki sam odsetek ankietowanych udzielił odpowiedzi przeciwnej. Większość respondentów (66,7%) odpowiedziała, że w swojej pracy częściowo wykorzystuje wiedzę zdobytą na studiach (Tytko, 2016).

Opinie o ofertach pracy i doświadczeniach rekrutacyjnych

Rozważając losy i szanse socjologów na rynku pracy, warto zastanowić się nad wyobrażeniami pracodawców o przydatności kwalifikacji tej grupy zawodowej. W tym celu przydatne może okazać się omówienie ogłoszeń, w których warunkiem otrzymania pracy jest dyplom ukończenia studiów socjologicznych. Na potrzeby niniejszych rozważań została przeprowadzona analiza ofert pracy, które są ogłaszane przez jedną z firm rekrutacyjnych działających w województwie śląskim. Wybór konkretnej firmy (N) był podyktowany jej dostępnością dla prowadzącej badania, jak również faktem, że jest to jedna z trzech największych agencji rekrutacyjnych w Polsce. Dokonałam analizy treści jej ogłoszeń z 200 ofert rekrutacyjnych. Dyplom ukończonych studiów socjologicznych nie był warunkiem niezbędnym na żadnym stanowisku pracy, jednak wśród zawodów dostępnych dla studentów kierunków humanistycznych i społecznych kwalifikacje socjologa obok psychologii czy

zarządzania były wymieniane jako jeden z wymogów. Wśród profesji, w których dyplom socjologa jest mile widziany, w analizowanych ogłoszeniach wymieniono następujące: konsultant do spraw rekrutacji, specjalista do spraw rekrutacji, sekretarka, konsultant i specjalista do spraw współpracy z zagranicą, *Project Manager*, konsultant do spraw kadr (czasem z odpowiednimi uzupełniającymi uprawnieniami po ukończeniu kursów czy chociażby studiów podyplomowych, np. *coach*).

Rozpatrując jednak oferty pracy dostępne w Internecie, można wysnuć wniosek, że oferty adresowane są do socjologów ze specjalnością ogólną, bardzo rzadko proponuje się zatrudnienie na stanowisku socjologa. Takie oferty przeważnie pochodzą z ośrodków naukowo-badawczych czy z niektórych instytucji państwowych albo stowarzyszeń NGO. Osoby, które ukończyły studia z różnych nauk społecznych, w zasadzie bez konieczności poszerzania swoich kwalifikacji dyplomem socjologa, mogą znaleźć zatrudnienie na wszystkich tych stanowiskach, w przypadku których istotna jest umiejętność analizowania, przetwarzania i gromadzenia danych socjologicznych.

Temat, który został również przeanalizowany w trakcie opisu treści ofert pracy, wskazuje na warunkową akceptację dyplomu z socjologii lub preferowanie zatrudnienia socjologów, przy dopuszczaniu innych akademickich kwalifikacji kandydatów. Potwierdza to wniosek, że socjologowie o ogólnym profilu wykształcenia stanowią przypadek absolwentów dość swobodnie traktowanych w publikowanych ofertach pracy. Mogą, ale nie muszą posiadać to kierunkowe wykształcenie, aby uzyskać zatrudnienie, i zwykle konkurują o miejsca pracy z absolwentami innych kierunków studiów społecznych i humanistycznych.

Jeśli chodzi o osoby, które ukończyły bardziej konkretne specjalizacje socjologiczne, na rynku pracy mogą być one postrzegane w dwojaki sposób. Z jednej strony posiadanie zarówno wiedzy wyniesionej z ogólnych przedmiotów społecznych, jak i skonkretyzowanych umiejętności może być pomocne w otrzymaniu „na starcie” ciekawszej oferty pracy.

Z drugiej strony jednak kandydatury takich osób mogą być rozpatrywane w mniejszej ilości procesów rekrutacyjnych, właśnie ze względu na konkretną specjalność, której są absolwentami. Rekruterzy bardzo często skupiają się tylko na podstawowych kompetencjach kandydatów, nie wnikając w kwestię tego, co kandydat potrafi dodatkowo poza rzeczami jasno wynikającymi z CV.

Socjologowie, nawet jeśli nie wynika to wprost z ogłoszeń, mają dużą szansę na otrzymanie pracy na stanowiskach związanych z kontaktem z klientem, z zarządzaniem zespołem, z gromadzeniem i analizą danych. Oczywiście socjologowie — co również miało odzwierciedlenie w wynikach badań własnych Autorki — są też pożądanymi pracownikami uczelni wyższych i dość często wybierają taką właśnie drogę rozwoju zawodowego (m.in. Tytko, 2016; Indeed.com, data dostępu: 30.06.2016).

Dlaczego socjologia?

Przydatność kompetencji na rynku pracy

Warto w tym miejscu przybliżyć specyfikę chociaż części specjalności socjologicznych. Jak już wcześniej zaakcentowano, badania własne, będące podstawą danych w niniejszej publikacji, wykazały, że do specjalizacji najczęściej wybieranych przez przyszłych socjologów należą: organizowanie społeczności lokalnych, praca socjalna, socjologia reklamy i komunikacja społeczna, a także socjologia ogólna. Bardzo popularne są również specjalności: socjologia zasobów ludzkich i stosowane nauki społeczne. Najbardziej preferowane są zatem te specjalności, których ukończenie potencjalnie ma dać konkretne umiejętności i ułatwić start zawodowy. Jak wynika z ankiet przeprowadzonych podczas badań absolwentów, jako kandydaci na studia i studenci cenią oni również możliwość nabycia pewnej praktyki zawodowej. Praktyka w firmach lub instytucjach, realizowana w czasie studiów, daje lepsze perspektywy zdobycia pracy lub przynajmniej nawiązania znajomości, które po studiach mogą pomóc w znalezieniu ciekawych form zatrudnienia.

Przechodząc do wyszczególnienia płynących dla pracodawców — i oczywiście dla samych absolwentów socjologii — korzyści wynikających z ukończenia konkretnych specjalności, można wskazać kilka podstawowych wartości. Absolwenci pracy socjalnej — oprócz kompetencji nazywanych miękkimi, które łączą wszystkich absolwentów kierunków społecznych i humanistycznych, takich jak: komunikatywność, kompetencje społeczne — zdobywają dodatkowo kompleksowe przygotowanie do pracy we wszelkiego rodzaju placówkach pomocowych. Po skończonych studiach mogą pracować nie tylko w miejscach takich, jak ośrodki pomocy społecznej, ale również m.in. w fundacjach, domach dziecka, domach samotnej matki czy w pogotowiu opiekuńczym. Jak wynika z opisu kierunku „praca socjalna”, podstawowym celem jego utworzenia było profesjonalne przygotowanie do zawodu pracownika służb pomocy społecznej. Warto jednak mieć na uwadze, że pracownicy socjalni mogą znaleźć zatrudnienie także w innego rodzaju instytucjach, np. w sądach, kuratoriach (Internetowa Rejestracja Kandydatów, Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2016). Nowe przepisy o wsparciu społecznym i środowiskowej pieczy zastępczej sprawiają, że praca socjalna stała się kierunkiem dającym szersze możliwości zawodowe dla absolwentów studiów licencjackich (Pawlikowski, 2007). Proces dyplomowania licencjatów z pracy socjalnej nadał również większy prestiż i więcej kompetencji absolwentom tego kierunku. Fakt, że obecnie praca socjalna jest kierunkiem studiów, a nie tylko specjalnością, pozwolił na tworzenie nowych specjalizacji na studiach II stopnia, czyli magisterskich. Studenci pracy socjalnej mają do wyboru jedną z trzech specjalności: europejskie studia pracy socjalnej i ekonomii społecznej, mediacje i negocjacje, a także pracę socjalną w środowisku lokalnym. Pierwsza z wymienionych specjalności powstała, aby kształcić przyszłych specjalistów ekonomii społecznej. Takie wykształcenie pozwala na pracę w miejscach, które umożliwiają realizację z jednej strony celów

zarobkowych, a z drugiej — celów społecznych (Internetowa Rejestracja Kandydatów, Uniwersytet Śląski, 2016, ekonomiaspoleczna.pl).

Na tym kierunku nie tylko kształcą się przyszłe kwalifikowane kadry instytucji realizujących lokalną politykę społeczną. Umożliwia on także rozwój w naszym kraju sektora NGO oraz inicjatyw w segmencie ekonomii społecznej. Przykładem tego typu przedsięwzięć mogą być spółdzielnie socjalne. Z całą pewnością plusem tej specjalności jest możliwość poznania w trakcie studiów rozwiązań z zakresu ekonomii społecznej wykorzystywanych za granicą. Pozwala to na wdrażanie w polskich instytucjach innowacyjnych rozwiązań z zakresu omawianej dziedziny. Specjalność ta ułatwia jej absolwentom tworzenie własnego przedsiębiorstwa w ramach trzeciego sektora, gdyż studia pozwalają im posiadać wiedzę i umiejętności zarządzania pracą środowiskową oraz promocją przedsięwzięć społecznych. Wprowadzają ich również w kwestie prawne. Biorąc pod uwagę współczesne tendencje w zarządzaniu, gdzie coraz częściej i mocniej stawia się na kompetencje miękkie (np. Bankier.pl. 2012), osoby z socjologicznymi kwalifikacjami zyskują przewagę w łączeniu pracy na rzecz grupy, społeczności z pracą dla dobra firmy lub instytucji. Socjologowie mogą być bardzo poszukiwanymi pracownikami, jeśli chodzi o obsadę stanowisk managerskich w ogólnie rozumianym segmencie usług społecznych.

Kolejną ciekawą specjalnością na studiach magisterskich na kierunku praca socjalna są mediacje i negocjacje. Jest to specjalność bardziej nastawiona na rozwijanie profesjonalnych kompetencji pracowników socjalnych oraz osób pracujących w instytucjach pomocowych czy też sądach, a więc m.in. kuratorów sądowych czy osób pracujących w systemie penitencjarnym (Internetowa Rejestracja Kandydatów, Uniwersytet Śląski, 2016). Również ostatnia z proponowanych na Uniwersytecie Śląskim specjalności magisterskich na kierunku praca socjalna — praca socjalna środowisku lokalnym — ma służyć działalności na rzecz społeczeństwa. W tym wypadku nacisk położony jest bardziej na naukę tego, jak dbać o społeczności lokalne oraz o więzi społeczne w tych społecznościach. Absolwenci tego kierunku mogą być przydatni nie tylko jako pracownicy służb społecznych, ale również wszelkiego typu ośrodków kulturalnych. W czasach narastającej europeizacji i ujednolicania się państw oraz regionów osoby z takim wykształceniem paradoksalnie mogą odnieść sukces i być wartościowymi pracownikami w wielu firmach, w których liczy się znajomość rynków lokalnych oraz specyfiki małych struktur. Co ciekawe, osoby takie mogą też osiągnąć sukces w międzynarodowych firmach planujących działania dla społeczności lokalnych. Na podobnej zasadzie pożądana na rynku pracy mogą być absolwenci organizowania społeczności lokalnych, czyli drugiej z bardzo popularnych specjalności socjologicznych. Kierunek ten może być przyszłościowy wszędzie tam, gdzie przydatne są umiejętności związane z zarządzaniem, ze względu na to, że oferuje możliwość pozyskania wiedzy związanej z funkcjonowaniem grup społecznych.

Wydaje się, że jeszcze lepsze perspektywy zawodowe mogą mieć absolwenci socjologii reklamy i komunikacji społecznej, ponieważ studia te przygotowują do pracy w wielu obszarach życia publicznego. Absolwenci mogą zostać m.in.

rzecznikami prasowymi, pracować w agencjach reklamowych. Mogą też z powodzeniem pracować w mediach, jako dziennikarze czy researcherzy. Jednak i to nie wszystko, ponieważ dzięki szerokiej wiedzy z zakresu komunikacji osoby takie bardzo dobrze sprawdzą się również na stanowiskach związanych z obsługą klientów czy jako szkoleniowcy (Internetowa Rejestracja Kandydatów, Uniwersytet Śląski, 2016).

Mówiąc o losach absolwentów ogólnie rozumianych kierunków humanistycznych na rynku pracy, warto również zaznaczyć, że jest to grupa podejmująca własną aktywność gospodarczą jako młodzi przedsiębiorcy. Statystyki z kwietnia 2010 roku wskazują, że ok. 10% absolwentów kierunków humanistycznych i społecznych decyduje się na założenie własnej firmy (<http://serwisy.gazetaprawna.pl/edukacja/artykuly/793718,humanisci-bardziej-przedsiębiorczy-od-absolwentow-kierunkow-scislych-nie-maja-innego-wyjscia.html>; data dostępu: 13.03.2017). Zdarza się nawet tak, że młodzi ludzie, idąc na studia, już nastawiają się na założenie własnej działalności — albo zaraz po studiach, albo nawet jeszcze w ich trakcie. Oczywiście, w części przypadków firmy zakładane przez absolwentów socjologii i innych kierunków humanistycznych są w swoich profilach zbliżone do tego, czego ich właściciele nauczyli się podczas studiowania, ale nie jest to regułą. Osoby studiujące kierunki humanistyczne wybierają najczęściej jedną z dróg: albo pracują i rozwijają się z pełną świadomością w obszarach niezwiązanych z wybranym kierunkiem studiów, a studia są dla nich tylko sposobem na poszerzenie ogólnych horyzontów i zdobycie tytułu magistra lub licencjata, albo pracują zawodowo poza swoją uczelnią, ale przygotowują się już na studiach I i II stopnia do kontynuowania studiów na poziomie doktoranckim i — w części przypadków — do rozwoju w przyszłości również swoich karier naukowych (Czubkowska, 2014).

Kariera socjologa jako rozwój zawodowy — podsumowanie

Z całą pewnością socjologia jest kierunkiem dającym wiele możliwości rozwoju zawodowego. Może to być kierunek perspektywiczny zarówno dla osób, które mają już sprecyzowane wyobrażenie co do swojej zawodowej przyszłości, jak i dla ludzi młodych, którzy na etapie wybierania studiów nie bardzo wiedzą, co chcieliby robić po ich ukończeniu. Chociaż jest to kierunek niedający często dużej ilości twardych kompetencji, dyplom ukończenia socjologii może być przydatny także dla osób wykonujących takie zawody, jak architekt czy informatyk. Połączenie takie pozwala na szybszy, pełniejszy rozwój zawodowy, często łączący się z awansem. Również w zawodach kojarzących się zwyczajowo z kontaktem z ludźmi socjologia może wnieść nowy poziom pracy. Przykładem są stanowiska managerskie, na których teoretycznie niekoniecznie niezbędni są socjologowie, jednak umiejętności socjologiczne sprawiają, że manager może wykonywać pracę

z ludźmi na zdecydowanie wyższym poziomie niż osoba, która takich kompetencji nie zdobyła.

Dowodem na to, że warto studiować socjologię, jest wspomniany w przytoczonych badaniach wysoki odsetek osób młodych (rok, dwa lub trzy lata po studiach), które już w tym okresie zajmowały stanowiska kierownicze.

Kolejnym plusem studiowania i ukończenia socjologii jest to, że w wielu przypadkach wiadomości zdobyte na studiach pozwalają, a nawet zachęcają do ciągłego rozwoju. W trakcie pracy zawodowej absolwenci sięgają po zagadnienia, które tylko częściowo były im oferowane jako poznawczo nowe treści. Pogłębiają samodzielnie te elementy wiedzy, o których na uczelni była tylko wzmianka, ale wydają się one dla studenta jedynie interesujące. Wiedza z zakresu teorii i metodologii badań socjologicznych jest dziedziną na tyle rozległą, że pozwala na rozwój w wielu obszarach. Zatem mając w zespole pracownika, który jest z wykształcenia socjologiem, pracodawcy mogą mieć sporą dozę pewności, że będzie on chętny do rozwoju i nauki. Co więcej, jego wiedza będzie stosunkowo szeroka i użyteczna na wielu obszarach, a pracodawcy zatrudniający socjologów zyskują pracowników elastycznych, otwartych na pogłębianie swoich umiejętności i na pozyskiwanie nowych kwalifikacji.

Literatura

- Badania losów zawodowych absolwentów Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Absolwenci 2007/2008. Pomiar I.* Biuro Karier Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Katowice, 2010.
- Badania losów zawodowych absolwentów Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Absolwenci 2009/2010. Pomiar I.* Biuro Karier Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Katowice, 2012.
- Czubkowska S., 2014: *Przedsiębiorczy jak humanista. Co dziesiąty prowadzi firmę.* „Gazeta Prawna”, 29 kwietnia.
- Pawlikowski J.M., 2007: *Perspektywy europejskiego szkolnictwa wyższego w świetle Procesu Bolońskiego.* W: J. Mączyński, W. Demecki, red.: *Poszukiwanie modelu szkoły wyższej w procesie integracji z Unią Europejską.* Legnica: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Menadżerskiej w Legnicy.
- Skulicz D., red., 2007: *Studenci we wspólnocie akademickiej.* Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Szafranec K., Wesołowski W., red., 2003: *Socjologia w szkołach wyższych w Polsce. Kształcenie i nauczanie socjologii w Polsce po 1989 roku.* Toruń: Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Tytko O., 2016: *Najczęściej wybierane przez absolwentów socjologii kierunki rozwoju zawodowego. Wyniki badań własnych, wcześniej niepublikowanych.* Bytom—Katowice.

Źródła internetowe

Bankier.pl: <http://www.bankier.pl/wiadomosc/Umiejetnosci-miekkie-kluczem-do-sukcesu-2703632.html> (data dostępu: 30.06.2016).

Raport Pracuj.pl 2015 (data dostępu: 20.06.2016).

<http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/433225> (data dostępu: 20.06.2016).

<https://irk.us.edu.pl/catalog/view?id=05-SISO> (data dostępu: 26.06.2016).

<https://irk.us.edu.pl/catalog/view?id=05-SISP> (data dostępu: 20.06.2016).

<https://irk.us.edu.pl/catalog/view?id=05-S2SP15> (data dostępu: 22.06.2016).